

AN ROINN OIDEACHAIS AGUS EOLAÍOCHTA
SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2002

065

GRÉIGIS — GNÁTHLEIBHÉAL

(400 marc)

DÉARDAOIN, 20 MEITHEAMH — TRÁTHNÓNA 2.00 go dtí 4.30

1. A. Cuir Gaeilge ar: (40) [50]

Ἡ Ἀφροδίτη, Διὸς καὶ Διώνης θυγάτηρ, θεὸς ἦν τοῦ ἔρωτος. Ἡσίοδος δὲ ὁ ποιητὴς λέγει ὅτι ἀπ' ἀφροῦ τῆς θαλάττης ἐγένετο, καὶ ἐπὶ τὴν Κύπρον — φιλιτάτη δὲ ἡ νῆσος τῇ θεῷ — ὑπὸ τῶν κυμάτων ἠνέχθη. ἐρῶσα δὲ καλοῦ νεανίου, τοῦ Ἀδώνιδος, ἀποθανόντος ὑπὸ κάπρου ἐκείνου, βαρέως ἔφευγεν. καὶ μὴν πρὸς Ἦραν καὶ Ἀθηναῖν ἤρρισε ἡ Ἀφροδίτη περὶ τοῦ κάλλους· ἔκρινε δὲ Πάρις, Πριάμου υἱός, ὃς τὸ μῆλον Ἀφροδίτῃ ἔνευεν.

GREEK THROUGH READING

- B. Freagair ceann *amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)
- (i) Cén luach saothair a thug Afraidíte do Pháras? Inis go hachomair cad a tharla dá bharr seo.
- (ii) Scríobh nóta gairid ar Séas agus Héara.

2. A. Cuir Gaeilge ar: (40) [50]

Περσεὺς υἱὸς ἦν Διὸς καὶ Δανάης. μετὰ δὲ ἄλλους πόνους πορευόμενος πρὸς Αἰθιοπίαν, ἣς ἐβασίλευσε Κηφεύς, ἤυρε τὴν τούτου θυγατέρα, Ἀνδρομέδαν, δοθεῖσαν βορὰν θαλασσίῳ κῆτει. Κασσιόπεια γάρ, ἡ Κηφέως γυνή, Νήρησιν ἤρρισε περὶ κάλλους, καὶ πασῶν εἶναι κρείσσων ἠὔχησεν· αἱ δ' οὖν Νήρηδες βαρέως ἔφευγον, καὶ Ποσειδῶν συνοργισθεὶς κῆτος ἔπεμψεν ἐπὶ τὴν Αἰθιοπίαν· ἀναγκασθεὶς δ' ὑπὸ τῶν πολιτῶν Κηφεύς προὔθηκεν Ἀνδρομέδαν τῷ κῆτει.

GREEK THROUGH READING

- B. Freagair ceann *amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)
- (i) Cad a tharla d' Andromeda ina dhiaidh sin sa scéal?
- (ii) Abair go hachomair cad atá ar eolas agat faoi Poisíodón.

(An bandia Aitéine)

ἡ Ἀθηνᾶ εἶχε μεγάλην τιμὴν ἐν ταῖς Ἀθήναις. αὕτη καὶ τὸ ὄνομα παρεῖχε τῇ πόλει. εἶπον δὲ ὅτι ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ πατρὸς ἑαυτῆς (τοῦ Διός) ἐξῆλθεν, ἐπεὶ ὁ Προμηθεὺς ἔτυψε τὴν τοῦ Διὸς κεφαλὴν πελέκει. πρὸς δὲ τὸν πόλεμον ἡ Ἀθηνᾶ ἔφερεν δῶρον ἐν τῇ δεξιᾷ, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ ἀσπίδα. τὸ τῆς Ἀθηνᾶς σημεῖον ἐστὶ ἡ γλαῦξ (ἡ τῆς σοφίας ὄρνις), ἐπεὶ θεὰ τῆς σοφίας ἦν ἡ Ἀθηνᾶ.

παρεῖχε: thug (sí), sholáthraigh (sí). ἡ κεφαλῆ: an ceann. ἔτυψε: bhuail (sé). πελέκει: le tua. δῶρον: sleá. ἀσπίς: (tuiseal ginideach: ἀσπίδος): sciath. τὸ σημεῖον: an tsiombail. ἡ γλαῦξ: an t-ulchabhán. ἡ ὄρνις: an t-éan.

4. Léigh an sliocht a leanas agus ansin freagair sé cinn ar bith de na ceisteanna a thagann ina dhiaidh:

[80]

(Déanann Dicaeopolis margaiócht leis an gcaptaen faoi chostas an turais)

ὁ οὖν Δικαιοπόλις προσχωρήσας ἤρετο αὐτὸν εἰ ἐθέλει κομίζειν αὐτοὺς πρὸς τὴν Ἐπίδανρον. ὁ δέ, “μάλιστα γέ,” ἔφη, “ἐθέλω ὑμᾶς ἐκέῖσε κομίζειν. ἀλλὰ εἴσβητε ταχέως· εὐθὺς γὰρ μέλλομεν πλεῖν.” ὁ δὲ Δικαιοπόλις, “ἐπὶ πόσῳ,” ὁ δὲ ναύκληρος, “ἐπὶ πέντε δραχμαῖς,” ἔφη. ὁ δὲ Δικαιοπόλις, “ἀλλ ἄγαν αἰτεῖς. ἐγὼ δύο δραχμάς ἐθέλω παρασχεῖν.” ὁ δέ, “οὐχί τέτταρας αἰτῶ.” ὁ δὲ Δικαιοπόλις, “ἰδοὺ — τρεῖς δραχμάς· οὐ γὰρ δύναμαι πλέον παρασχεῖν.” ὁ δέ, “ἔστω· πάρασχέ μοι τὸ ἀργύριον· καὶ εἴσβητε ταχέως.”

ὁ οὖν Δικαιοπόλις τὸ ἀργύριον τῷ ναυκλήρῳ παρέσχε καὶ τὴν τε γυναῖκα καὶ τὸν ἀδελφὸν χαίρειν ἐκέλευσεν. ἡ δὲ Μυρρῖνη δακρυσάσα, “τὸν παῖδα,” ἔφη, “εὖ φύλαττε, ὦ φίλε ἄνερ, καὶ σπεῦδε ὡς τάχιστα πάλιν οἴκονδε νέεσθαι.”

κομίζω: iompraím (tugaim). εἴσβητε: ar bord leat! ἐπὶ πόσῳ: cé mhéad? ἄγαν: an iomarca. παρέχω: tugaim. νέομαι: fillim.

- Cá dteastaíonn ó Dicaeopolis dul?
- Cén fáth go gcaithfidh Dicaeopolis deifir a dhéanamh?
- Cé mhéad atá ag teastáil ón gcaptaen mar íocaíocht?
- Cad é an praghas ar a socraíonn siad ar deireadh?
- Cé leis a d'fhág Dicaeopolis slán?
- Luaigh ceann *amháin* de na rudaí a d'iarr Myrrhine ar a fear céile a dhéanamh.
- Scríobh síos focail Ghaeilge arb iad na focail Ghréigise seo a leanas a mbunús: *πέντε* (líne 3) agus *δύναμαι* (líne 6).
- Tabhair an Tuiseal Ainmneach, Uimhir Uatha de *γυναῖκα* (líne 8) agus *παῖδα* (líne 9).

5. Cuir Gréigis ar:

[80]

- Tá na buachaillí ag teacht abhaile láithreach. (16)
- Caithfidh Odaiséas na Cioclópa a mharú. (16)
- Teastaíonn ón bhfear seo an bhean sin a phósadh. (16)
- Deireann na filí gur sheol na Gréagaigh go Traí. (16)
- D'éalaigh na sclábhaithe ón teach i rith na hoíche. (16)

6. Freagair ceann *amháin* de na ceisteanna seo a leanas: [30]

(a) Scríobh a bhfuil ar eolas agat ar Chath Mharatóin (Marathon). Ná déan dearmad a rá cé a throid sa chath sin, cén uair a troideadh é, na taicticí ar baineadh úsáid astu, agus cén taobh ag a raibh an bua.

(b) Scríobh go hachomair ar aon *dá cheann* díobh seo a leanas:–

an tÉirí Amach Iónach; Gníomhréim Miltiades; Xérxés; an phlá san Aithin.

7. Freagair ceann *amháin* de na ceisteanna seo a leanas: [30]

(a) Ainmnigh na daoine a rinne na gníomhartha seo:–

a mharaigh an Mionatár; a mharaigh Eachtar, mac Priam; a ghoid tine ó neamh agus a thug don cine daonna í.

Scríobh alt faoi dhuine *amháin* ar bith de na daoine a d'ainmnigh tú.

(b) Scríobh ar ról na sclábhaithe (fir agus mná) sa tSean-Ghréig.